[2025] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 230: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 31

ਜੀਤ ਵਿਨਾਇਕ ਅਰੋਲਕਰ

ਬਨਾਮ

ਗੋਆ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2024 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 393)

06 ਜਨਵਰੀ 2025

[ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ* ਅਤੇ ਉਜਲ ਭੁਈਆਂ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ

ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 – ਧਾਰਾ 420 – 16.10.2018 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ 12 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - 23.10.2020 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਰਾਹੀਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀਐਨ ਅਤੇ ਐਸਐਨ ਦਾ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਹਨ - ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 13.10.2022 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਉਕਤ ਵੀਐਨ ਅਤੇ ਐਸਐਨ ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਅਣਵੰਡਿਆ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਪਾਤਰ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਸਨ

---

*ਲੇਖਕ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵੀਐਨ ਅਤੇ ਐਸਐਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਹੈ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਮਨ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਉਸਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ - ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ - ਜਦੋਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਨਾਲ ਹੀ, ਐਫਆਈਆਰ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 9, 10, 12.1, 13, 14]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਮੁਹੰਮਦ. ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [2009] 13 ਐਸਸੀਆਰ 1254: **(2009) 8 ਐਸਸੀਸੀ 751 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

ਵਿਜੇਸਾਰਥੀ ਅਤੇ ਏ.ਐਨ.ਆਰ. ਸੁਧਾ ਸੀਤਾਰਾਮ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. [2019] 2 ਐਸਸੀਆਰ 185: **(2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 739;** ਮੈਸਰਜ਼ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। [2021] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1044: **(2021) 19 ਐਸਸੀਸੀ 401;** ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਏਐਨਆਰ। [2012] 7 ਐਸਸੀਆਰ 988: **(2012) 9 ਐਸਸੀਸੀ 460 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.**

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਦੰਡ ਕੋਡ, 1860.

ਕੀਵਰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415; ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420; ਖਰੀਦਦਾਰ; ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼; ਝੂਠੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ; ਮਾਲਕੀ; ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ; ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਜੁਰਮ।

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 393 2022 ਦੇ ਸੀਆਰਐਲਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 55 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਵਿਖੇ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 01.03.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ

ਹੁਜੇਫਾ ਅਹਿਮਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨਿਨਾਦ ਲਾਊਡ, ਅਭਿਜੀਤ ਗੋਸਾਵੀ, ਸੁਨੀਲ ਸ਼ੈੱਟੀ, ਅਥਨੈਨ ਨਾਇਕ, ਡਕੋਸਟਾ ਇਵੋ ਮੈਨੂਅਲ ਸਾਈਮਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਭੈ ਅਨਿਲ ਅੰਤੁਰਕਰ, ਧਰੁਵ ਟਾਂਕ, ਅਨਿਰੁਧ ਅਵਲਗਾਓਂਕਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰਭੀ ਕਪੂਰ, ਰਾਜੇਸ਼ ਗੁਲਾਬ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਸਿਧਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਰਸਲਾਨ ਮੁਹੰਮਦ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਅਭੈ ਐਸ ਓਕਾ, ਜੇ.

ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ

1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 420 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਦਰਜ ਐਫਆਈਆਰ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਐਫਆਈਆਰ') ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।
2. ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਗੋਆ ਦੇ ਪਰਨੇਮ ਦੇ ਧਾਰਗਾਲਿਮ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ "ਕੈਪਨੀਵੋਰਿਲ ਗੁਏਰਾ", "ਕੈਪਨੀਵੋਰਿਲ ਮੋਲੀ" ਜਾਂ "ਕਪਨੀ ਵੈਰੀਲ ਘੇਰਾ" ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਬਾਰਡੇਜ਼ ਦੇ ਲੈਂਡ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਨੰਬਰ 63 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬੀ -1 (ਨਵੇਂ) ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪੰਨੇ 11 ਵੀ 'ਤੇ ਐਸਵਾਈ ਨੰਬਰ 481/0 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ') ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
3. 16 ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਗੋਆ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਅਤੇ ਅਣਵੰਡੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਅਣਵੰਡਿਆ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹੈ।

1 ਸਤੰਬਰ 2020 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਮਾ ਸਦਾਸਿਵਾ ਨਾਟੇਕਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। 23 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਰਾਹੀਂ, ਉੱਤਰੀ ਗੋਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ 10 ਫਰਵਰੀ 2021 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। 23 ਅਕਤੂਬਰ 2021 ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 1 ਮਾਰਚ 2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣਾ

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਦਾ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਹੈ, ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਕਰੇਤਾ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਹਿ-ਮਾਲਕੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਕਰਾਮਾ ਸਦਾਸਿਵਾ ਨਾਟੇਕਰ ਸਾਲ 1928 ਅਤੇ 1929 ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਸਕਾਰਾਮਾ ਸਦਾਸਿਵਾ ਨਾਟੇਕਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਗੋਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 10 ਮਈ 2013 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਮੰਗੇ ਸਨ।

5. ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ *ਆਰ.ਕੇ. ਵਿਜੇਸਾਰਥੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। *ਸੁਧਾ ਸੀਤਾਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ* [1] ਉਸਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ

---

1 [2019] 2 ਐਸਸੀਆਰ 185: (2019) 16 ਐਸਸੀਸੀ 739

ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ [2] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਇੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਗੋਮੰਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਗਰਮ ਮੈਂਬਰ ਹੈ ਅਤੇ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੈ

6. ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤੀਜੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਪੂਰਕ ਬਿਆਨ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਵਿਡ -19 ਦੇ ਕਾਰਨ, ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਉਸਨੇ *ਮੈਸਰਜ਼ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਇਨਫਰਾਸਟ੍ਰਕਚਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* [3] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਾਟੇਕਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲੰਬਿਤ ਹਨ, ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ *ਅਮਿਤ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ* [4] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

7. ਗੋਆ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ

8. ਅਸੀਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ।

---

2 [2009] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1254 : (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 751

3 [2021] 4 ਐਸਸੀਆਰ 1044: (2021) 19 ਐਸਸੀਸੀ 401

4 [2012] 7 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 988: (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 460

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਦੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ। ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਅਰਥਾਤ, ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ, ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਹਨ। ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਦੇ ਮਾਲਕੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

9. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਅਣਵੰਡਿਆ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ 23 ਅਕਤੂਬਰ 2020 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਅਤੇ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਨਾਟੇਕਰ ਦੇ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਪੈਰਾ 5 ਵਿੱਚ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

> 5. ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਘਿਨਾਉਣੀ ਅਤੇ ਬਦਭਾਵਨਾ ਭਰੀ ਕਾਰਵਾਈ **ਸ਼੍ਰੀ ਜੀਤ ਵਿਨਾਇਕ ਅਰੋਲਕਰ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਸਖਾਰਾਮ ਨਾਟੇਕਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦਾ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਧਾਰਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਨਾਟੇਕਰ ਵੈਕੁੰਠ ਰਾਵਲੂ ਖਲਪ ਦੇ ਨਾਲ ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਸਹਿ-ਮਾਲਕ ਸੀ।** ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਉਕਤ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸਹਿ-ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਚੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।
>
> (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਗਠਿਤ ਅਟਾਰਨੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਣਾਤਮਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਲੰਬਿਤ ਸਨ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, 13 ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਨੂੰ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਸੀ।

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਕਰੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਣਵੰਡਿਆ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਸਨ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਵਿਦਿਆ ਨਾਟੇਕਰ ਅਤੇ ਸੰਜੇ ਨਾਟੇਕਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਹਿੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਹੈ.

11. ਧਾਰਾ 415, ਜੋ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

> 415. ਧੋਖਾਧੜੀ - ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ, ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਧੋਖੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਧੋਖਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ "ਧੋਖਾ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.
>
> *ਵਿਆਖਿਆ*—ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨੀ ਨਾਲ ਲੁਕਾਉਣਾ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧੋਖਾ ਹੈ।

12. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। *ਮੁਹੰਮਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ,*[2] ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 20 ਤੋਂ 23 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

> **"20. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦਦਾਰ ਲਈ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਮਾਲਕੀ ਦੀ ਝੂਠੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਰੀਦਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਖਰੀਦਦਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.**
>
> **21. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਭੁੱਲ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਉਸਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਬੇਈਮਾਨੀ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ**

ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਾਂ ਤੀਜੇ, ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਗਵਾਹ, ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਵਿਕਰੇਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ।

22. ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 415 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 417, 418, 419 ਜਾਂ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸੀ।

ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ

23. **ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਜਾਇਦਾਦ ਵੇਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵ, ਖਰੀਦਦਾਰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕਰੇਤਾ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਪਰ ਕੋਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਜੋ ਡੀਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਰੀਦਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।**

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12.1 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਰੀਰ, ਮਨ, ਵੱਕਾਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ

13. ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 415 ਦੇ ਤਹਿਤ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਕਿ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਰੋਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਚੌਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ. 1 ਮਾਰਚ 2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ 2020 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 177 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਪਰਨੇਮ ਥਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਸੈੱਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੰਬਿਤ ਸਿਵਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸਿਰਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Empl. No. P/956/2016